

مهمترین تحولات اقتصادی جهان در ماه ژوئن ۲۰۱۷

شناسنامه گزارش:	دفتر: معاونت پژوهشی، دفتر آمار و پایش اقتصادی	تاریخ انتشار: مرداد ماه ۱۳۹۶
	تهیه و تدوین: عاطفه سید مؤمنی، فاطمه رفیعی، فاطمه یوسفی	ناظران علمی: -

چکیده:

مهمترین تحولات اقتصادی جهان در ماه ژوئن ۲۰۱۷ به شرح زیر است:

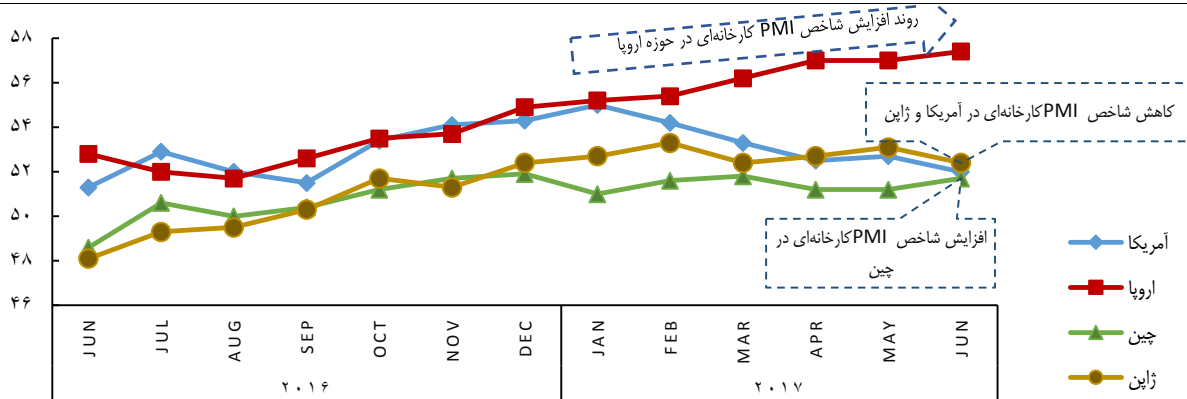
- در ماه ژوئن ۲۰۱۷، شاخص PMI کارخانه‌ای در حوزه اروپا افزایش یافت، تداوم روند افزایشی این شاخص مؤید بهبود وضعیت اقتصاد این حوزه است. در این ماه، شاخص مذکور در اقتصاد چین، در پی بهبود تولیدات کارخانه‌ای، افزایش یافت و در آمریکا و ژاپن با کاهش مواجه شد.
- نرخ تورم آمریکا در ماه ژوئن ۲۰۱۷ کاهش یافت. در این ماه، نرخ تورم نسبت به مدت مشابه سال قبل برابر با ۱,۷ درصد و کمتر از رقم معادل آن در ماه مه (۱,۹ درصد) بود. نرخ بیکاری آمریکا در ماه ژوئن افزایش یافت و از ۴,۳ درصد در ماه مه به ۴,۴ درصد رسید. در این ماه، فدرال رزرو آمریکا در پی اطمینان از سلامت اقتصاد، نرخ بهره را برای سومین بار از دسامبر سال گذشته، افزایش داد و از ۱ درصد به ۱,۲۵ درصد رساند.
- در ۵ ژوئن ۲۰۱۷، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، مصر و بحرین، در اقدامی هماهنگ، روابط دیپلماتیک خود را با قطر قطع کردند و تمام راه‌های هوایی، زمینی و دریایی خود را با این کشور بستند. اختلافات به وجود آمده میان کشورهای عربی حوزه خلیج فارس می‌تواند با کاهش تجارت و سرمایه‌گذاری از سه کانال تجارت، حمل‌ونقل و به‌ویژه بازار مالی، اقتصاد منطقه و حتی اقتصاد جهان را تحت تأثیر قرار دهد.

- در سال‌های اخیر، همگرایی بیشتر بازار مالی قطر با بازارهای مالی جهان و سرمایه‌گذاری‌های بزرگی که این کشور در شرکت‌های مهم غربی مانند فولکس واگن و بارکلیز انجام داده است، این احتمال را به وجود می‌آورد که هر گونه شوک به بازار مالی قطر موجب بی‌ثباتی در بازارهای مالی جهانی شود.
- به دلیل افزایش موجودی نفت و فرآورده‌های نفتی کشورهای OECD و افزایش تولید نفت ایالات متحده، لیبی و نیجریه قیمت نفت خام برنت در ماه ژوئن نسبت به ماه قبل ۷ درصد کاهش یافت و به ۴۶٫۸ دلار در هر بشکه رسید. با این وجود، براساس پیش‌بینی موسسه BMI و نظرسنجی خبرگزاری بلومبرگ، قیمت نفت خام برنت در نیمه دوم سال ۲۰۱۷ افزایش خواهد یافت. عمده‌ترین دلیل این افزایش، کاهش رشد عرضه و افزایش تقاضای فصلی نفت خواهد بود.
- براساس گزارش موسسه BMI تولید از میادین بالغ نفتی ایران حدود ۳۰۰ هزار بشکه در روز در طول سال ۲۰۱۷ افت می‌کند. با این حال، اگر براساس برنامه‌ریزی شرکت ملی نفت، ایران ۵۰ درصد گاز و ۳۸ درصد آب، بیشتر از میزان کنونی، به این میادین تزریق شود، سطح کنونی تولید حفظ خواهد شد و حتی می‌تواند در ماه‌های پس از مارس ۲۰۱۸، به افزایش تولید منجر شود.
- در ماه ژوئن ۲۰۱۷ قیمت سنگ آهن، برای چهارمین ماه متوالی، کاهش یافت و با ۷٫۹ درصد کاهش نسبت به ماه قبل به ۵۷ دلار در هر تن رسید. در این ماه، موسسه مورگان استنلی و اغلب تحلیلگران، پیش‌بینی خود را از قیمت سنگ آهن به سمت پایین اصلاح کردند. براساس پیش‌بینی این موسسه، متوسط قیمت سنگ آهن که در نیمه اول سال ۲۰۱۷ معادل ۷۴ دلار در هر تن بوده است، به دلیل انتظار افزایش اضافه عرضه در جهان تا سال ۲۰۲۱ و افزایش تولید سنگ آهن با هزینه پایین، در نیمه دوم سال ۲۰۱۷ به ۵۲ دلار کاهش خواهد یافت و در سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ به ترتیب به ۵۸ و ۵۴ دلار در هر تن خواهد رسید.

شاخص PMI^۱ کارخانه‌ای

- در ماه ژوئن ۲۰۱۷، شاخص PMI کارخانه‌ای در حوزه اروپا افزایش یافت. روند افزایشی این شاخص در ۸ ماه گذشته، مؤید بهبود عملکرد اقتصاد این حوزه است. شاخص PMI کارخانه‌ای چین نیز در این ماه، در پی بهبود تولیدات کارخانه‌ای، افزایش یافت.
- در این ماه، شاخص PMI کارخانه‌ای آمریکا به پایین‌ترین مقدار از سپتامبر ۲۰۱۶ رسید که عمدتاً به دلیل کاهش سفارشات صادراتی بود. این شاخص در ژانویه نیز بعد از دو ماه افزایش پیاپی، کاهش یافت.

نمودار ۱: شاخص PMI کارخانه‌ای

منبع: www.markiteconomics.com

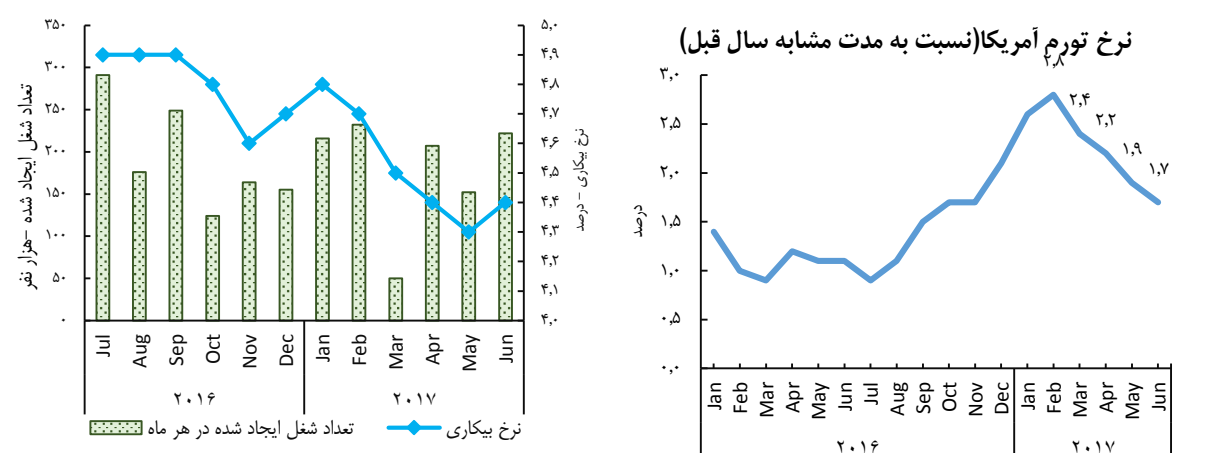
افزایش نرخ بهره آمریکا با وجود روند کاهشی نرخ تورم در این کشور

- نرخ تورم آمریکا در ماه ژوئن ۲۰۱۷ کاهش یافت. در این ماه، نرخ تورم نسبت به مدت مشابه سال قبل برابر با ۱,۷ درصد و کمتر از رقم معادل آن در ماه مه (۱,۹ درصد) بود.
- نرخ بیکاری آمریکا در ماه ژوئن افزایش یافت و از ۴,۳ درصد در ماه مه به ۴,۴ درصد رسید.
- در این ماه، فدرال رزرو آمریکا در پی اطمینان از سلامت اقتصاد، نرخ بهره را برای سومین بار از دسامبر سال گذشته، افزایش داد و از ۱ درصد به ۱,۲۵ درصد رساند. این نهاد اذعان کرد که افزایش نرخ بهره در پی اطمینان از سلامت اقتصاد آمریکا و بهبود چشم‌انداز اقتصادی این کشور در سال ۲۰۱۷ صورت گرفته است. همچنین، فدرال رزرو در ادامه سیاست انقباض پولی خود اعلام کرد که به زودی در ماه‌های آینده شروع به فروش تدریجی اوراقی که در دوران بحران مالی جهانی و بعد از آن به منظور کمک به اقتصاد خریده بود، خواهد کرد.

^۱ شاخص PMI (Purchasing Managers' Index) معیاری برای ارزیابی فعالیت‌های اقتصادی است و افزایش آن در یک ماه حاکی از شرایط بهتر کسب و کار نسبت به ماه قبل است. شاخص (PMI) بیشتر از ۵۰ نشان‌دهنده اقتصاد در حال رشد و هر رقمی کمتر از ۵۰ مؤید اقتصاد در حال انقباض است. این شاخص بر اساس بررسی ۵ زیرشاخص اصلی میزان سفارشات جدید، سطح موجودی انبار، سطح تولید، میزان تحویل کالا و میزان اشتغال محاسبه می‌گردد.

نمودار ۲: نرخ تورم، نرخ بیکاری و تعداد شغل ایجاد شده در هر ماه در آمریکا

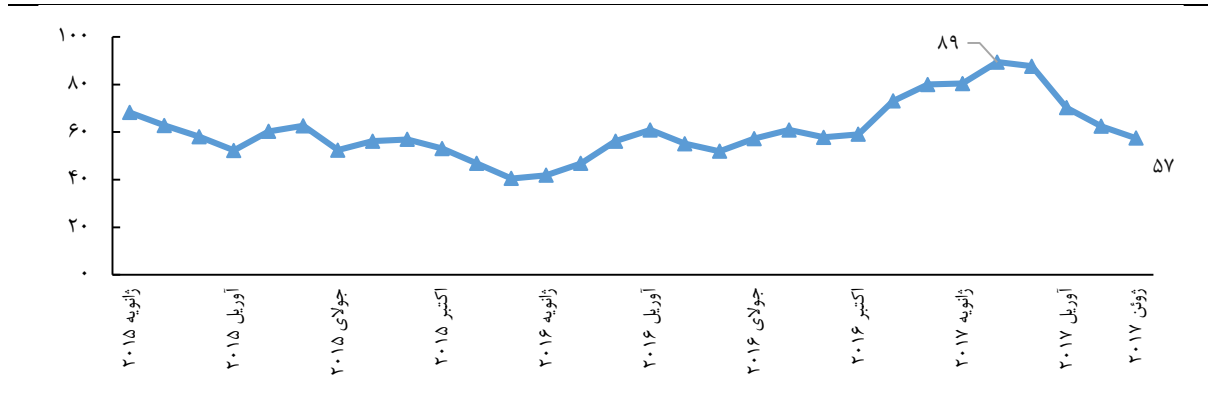

منبع: U.S. Bureau of Labor Statistics

کاهش قیمت سنگ آهن برای چهارمین ماه متوالی و پیش‌بینی آن برای ادامه سال

- قیمت سنگ آهن بعد از طی روندی صعودی و رسیدن به پیک ۸۷ دلار در ماه فوریه سال ۲۰۱۷، روندی نزولی را دنبال کرده به طوری که در ماه ژوئن ۲۰۱۷ قیمت سنگ آهن، برای چهارمین ماه متوالی، کاهش یافت و با ۷,۹ درصد کاهش نسبت به ماه قبل به ۵۷ دلار در هر تن رسید.
- بخشی از کاهش قیمت سنگ آهن در این ماه، به دلیل افزایش تولیدات سنگ آهن با هزینه پایین و بخشی دیگر نیز به دلیل کند شدن تقاضا بوده است که به دنبال سیاست انقباض اعتباری در چین و نگرانی از تقاضا در بازار مسکن این کشور (به عنوان اصلی‌ترین بخش مصرف‌کننده فولاد) اتفاق افتاده است، این در حالی است که صنعت فولاد چین در وضعیت مزاد ظرفیت تولیدی قرار دارد.
- در این ماه، موسسه مورگان استنلی و اغلب تحلیلگران، پیش‌بینی خود را از قیمت سنگ آهن به سمت پایین اصلاح کردند. براساس پیش‌بینی این موسسه، متوسط قیمت سنگ آهن که در نیمه اول سال جاری معادل ۷۴ دلار در هر تن بوده است، به دلیل انتظار افزایش اضافه عرضه در جهان تا سال ۲۰۲۱ و افزایش تولید سنگ آهن با هزینه پایین، در نیمه دوم سال ۲۰۱۷ به ۵۲ دلار کاهش خواهد یافت و در سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ به ترتیب به ۵۸ و ۵۴ دلار در هر تن خواهد رسید.

نمودار ۳: قیمت ماهانه سنگ آهن - دلار در هر تن

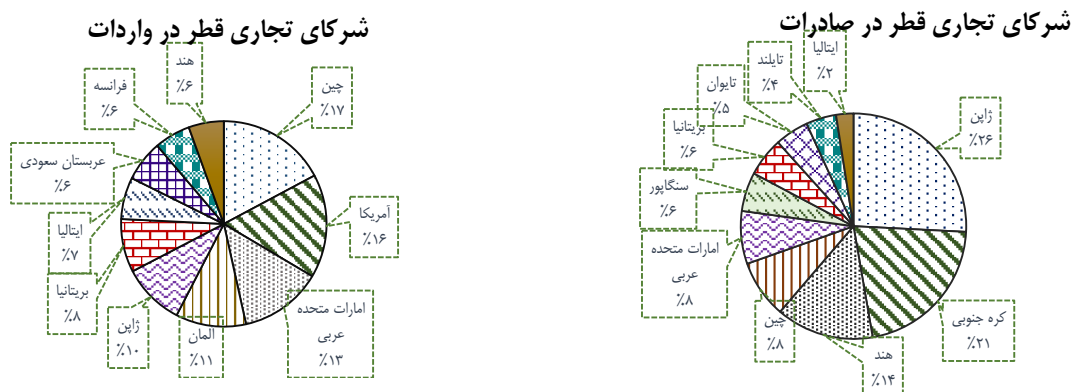

منبع: بانک جهانی

بحران سیاست خارجی قطر

- در ۵ ژوئن ۲۰۱۷، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، مصر و بحرین، در اقدامی هماهنگ، روابط دیپلماتیک خود را با قطر قطع کردند و تمام راه‌های هوایی، زمینی و دریایی خود را با این کشور بستند. اختلافات به وجود آمده میان کشورهای عربی حوزه خلیج فارس می‌تواند با کاهش تجارت و سرمایه‌گذاری از سه کانال تجارت، حمل‌ونقل و به‌ویژه بازار مالی، اقتصاد منطقه و حتی اقتصاد جهان را تحت‌تأثیر قرار دهد.
- در سال‌های اخیر، همگرایی بیشتر بازار مالی قطر با بازارهای مالی جهان و سرمایه‌گذاری‌های بزرگی که این کشور در شرکت‌های مهمی مانند فولکس واگن و بارکلیز و همچنین پروژه‌هایی از قبیل بلندترین ساختمان لندن، شرد^۱ و فروشگاه‌های زنجیره‌ای هارردز^۲ انجام داده است، این احتمال را به وجود می‌آورد که هر گونه شوک به بازار مالی قطر موجب بی‌ثباتی در بازارهای مالی جهانی شود. در همین حال، برخورداری قطر از صندوق ثروتی به ارزش ۳۳۰ میلیارد دلار، سبب می‌شود که دولت قطر بتواند برای مدتی از بروز بحران مالی در این کشور جلوگیری کند، اما اگر شکاف به وجود آمده میان کشورهای عربی منطقه همچنان باقی بماند و یا به سمت درگیری میان کشورها سوق داده شود، به سقوط بازارهای مالی قطر و به تبع آن شوک به بازارهای مالی جهان منجر خواهد شد.
- بحران سیاست خارجی قطر، شوک بزرگی به صنعت حمل و نقل و بخصوص خط هوایی این کشور وارد کرد. قطع رابطه همسایگان عرب با این کشور هواپیماهای قطری را ناچار کرد که مسیر پروازشان را تغییر دهند و بدین ترتیب، بسیاری از پروازهای شرکت هواپیمایی دولتی قطر (قطر ایرویز)، که با داشتن ۲۰۰ فروند هواپیما یکی از بزرگترین شرکت‌های هواپیمایی جهان است، به حالت تعلیق درآمدند. بحران قطر، یکی از بزرگترین موفقیت‌های دولت قطر، یعنی تبدیل دوحه به پل ارتباطی آسیا با اروپا را، تحت تأثیر قرار داد.
- از لحاظ تجاری، اقتصاد قطر نسبتاً باثبات و پایدار است و از تنوع قابل توجهی در شرکای تجاری خود برخوردار است. بنابراین، بحران اخیر تبعات کمی را از طریق تجارت، که در سال‌های اخیر رقابتی و متنوع شده است، متوجه اقتصاد قطر خواهد کرد.

نمودار ۴: شرکای تجاری قطر و تحولات نرخ ارز و بازار سهام این کشور

^۱ Shard

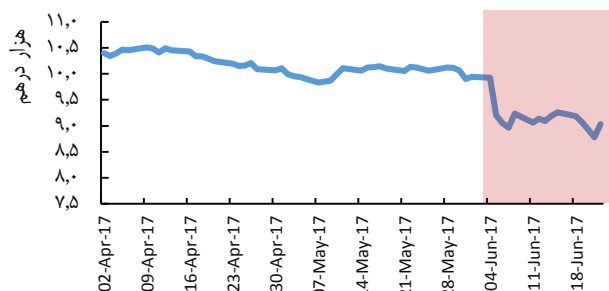
^۲ Harrods

ارزش یک دلار به ریال قطر

ارزش سهام Qatar Stock Exchange

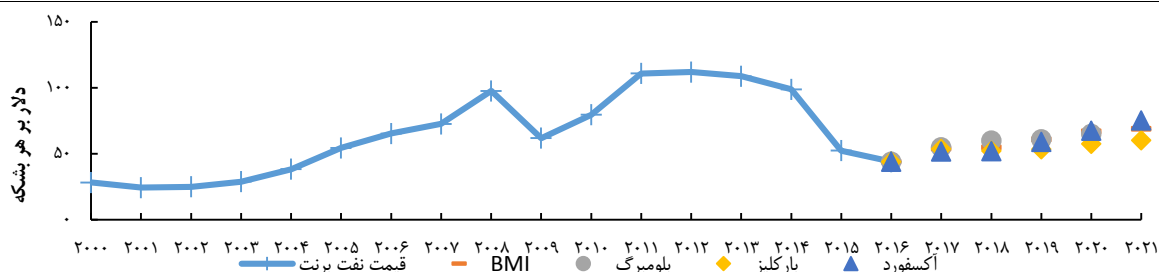

منبع: WITS و Investing.com

قیمت نفت خام برنت در ماه ژوئن نسبت به ماه قبل ۷ درصد کاهش یافت

- به نقل از اداره اطلاعات انرژی آمریکا، موجودی نفت کشورهای عضو OECD در پایان ماه ژوئن ۹ درصد بالاتر از میانگین ۵ ساله این کشورها قرار گرفت. افزایش موجودی نفت و فرآورده‌های نفتی ایالات متحده نیز در هفته منتهی به ۲ ژوئن بیشترین افزایش موجودی از سال ۲۰۰۸ بوده است. علاوه بر افزایش موجودی نفت کشورهای مصرف کننده، افزایش تولید کشورهای ایالات متحده، لیبی و نیجریه (در مجموع ۲۲۰ هزار بشکه در روز) در این ماه نیز فشاری مضاعف بر قیمت جهانی نفت وارد کرد.
- براساس پیش‌بینی مؤسسه BMI و نظر سنجی خبرگزاری بلومبرگ، قیمت نفت خام برنت در نیمه دوم سال ۲۰۱۷، افزایش خواهد یافت. عمده‌ترین دلیل این افزایش، کاهش رشد عرضه و افزایش تقاضای فصلی نفت خواهد بود.

نمودار ۵: پیش‌بینی قیمت نفت خام

منبع: بانک جهانی، BMI، بارکلیز، آکسفورد، بلومبرگ

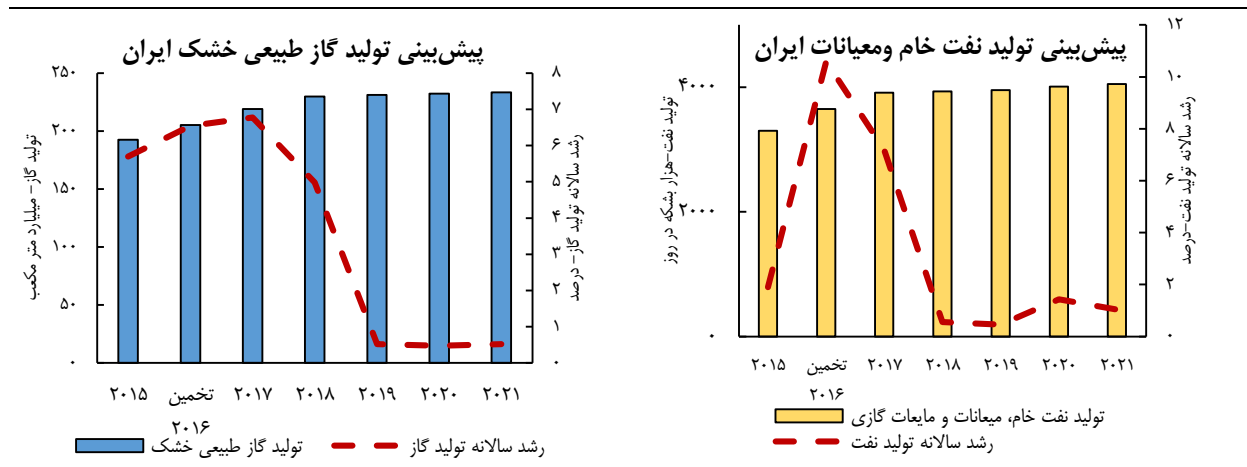
افزایش صادرات گاز ایران به عراق

- در اواخر خرداد ماه سال جاری، صادرات گاز ایران به عراق با ظرفیت ۷ میلیون متر مکعب در روز آغاز شد که بر اساس توافق سال ۲۰۱۳ قرار است به تدریج به ۳۴ میلیون متر مکعب در روز افزایش یابد. کشور عراق علی‌رغم دارا بودن منابع عظیم گاز همراه نفت، به دلایل فنی قادر به کنترل گاز طبیعی تولید شده نبوده و بیش از ۶۰ درصد از گازهای تولیدی این کشور در مشعل‌های گازی سوزانده می‌شود.

حفظ سطح تولید نفت ایران با جذب سرمایه‌گذاری خارجی ممکن خواهد بود

- براساس گزارش مؤسسه BMI تولید از میادین بالغ نفتی ایران حدود ۳۰۰ هزار بشکه در روز در طول سال ۲۰۱۷ افت می‌کند. با این حال، اگر براساس برنامه‌ریزی شرکت ملی نفت، ایران ۵۰ درصد گاز و ۳۸ درصد آب، بیشتر از میزان کنونی، به این میادین تزریق شود، سطح کنونی تولید حفظ خواهد شد و حتی می‌تواند در ماه‌های پس از مارس ۲۰۱۸، به افزایش تولید منجر شود.
- نمودار ۶ پیش‌بینی مؤسسه BMI را از تولید نفت و گاز ایران نشان می‌دهد. تولید نفت ایران پس از رشد ناشی از رفع تحریم‌ها تقریباً باثبات خواهد ماند. این در حالی است که رشد ۶٫۵ درصدی تولید گاز در سال ۲۰۱۶، در سال ۲۰۱۷ نیز ادامه خواهد داشت و پس از آن تولید گاز نیز روندی با ثبات را طی خواهد کرد.

نمودار ۶: پیش‌بینی تولید نفت خام و میعانات ایران و پیش‌بینی تولید گاز طبیعی ایران

منبع: BMI

پیوست ۱: بازار کالاهای پایه در یک نگاه

بازارهای اصلی کالا	کالای پایه منتخب	قیمت			درصد تغییر نسبت به ماه مشابه سال قبل	درصد تغییر نسبت به ماه قبل
		ژوئن ۲۰۱۶	مه ۲۰۱۷	ژوئن ۲۰۱۷		
انرژی	قیمت نفت خام برنت دلار بر هر بشکه	۴۷,۷	۴۹,۹	۴۶,۲	٪-۷,۴	٪-۳
	شاخص قیمت گاز طبیعی ۲۰۱۰=۱۰۰	۵۴,۹	۶۹,۱	۶۷,۲	٪-۲,۸	٪۲۲
	زغال سنگ استرالیا دلار بر تن	۵۳,۱۷	۷۴,۵	۸۰,۹	٪۸,۶	٪۵۲
کانی فلزی و فلزات صنعتی	سنگ آهن دلار بر متریک تن خشک	۵۲	۶۲,۴	۵۷,۴	٪-۷,۹	٪۱۱
	مس دلار بر متریک تن	۴۶۴۲	۵۶۰۰	۵۷۲۰	٪۲,۱	٪۲۳
	آلومینیوم دلار بر متریک تن	۱۵۹۳	۱۹۱۳	۱۸۸۵	٪-۱,۴	٪۱۸
	روی دلار بر متریک تن	۲۰۲۶	۲۵۹۰	۲۵۷۳	٪-۰,۶	٪۲۷
فلزات گرانبها	طلا دلار بر تراوا اونس	۱۲۷۶	۱۲۴۶	۱۲۶۰	٪۱,۱	٪-۱
	نقره دلار بر تراوا اونس	۱۷,۲۳	۱۶,۷	۱۶,۹	٪۱,۱	٪-۲
کشاورزی	ذرت دلار بر تن	۱۷۹,۹	۱۵۸,۶	۱۵۷,۹	٪-۰,۴	٪-۱۲
	دانه سویا دلار بر تن	۴۵۷	۳۸۸	۳۸۰	٪-۲	٪-۱۷
	برنج تایلند دلار بر تن	۴۴۱	۴۲۱	۴۵۸	٪۸,۷	٪+۴
	گندم HRW ایالات متحده دلار بر تن	۱۷۳,۱	۱۸۰,۴	۱۸۹,۶	٪۵	٪۱۰

منبع: بانک جهانی